

ÜLEVAADE EESTI VÄIKELAEVAEHITUSE KODUTURU NÕUDLUSEST

Läbiviimise aeg: juuli-august 2011. a

Uuringu tellija: TTÜ Kuresaare Kolledži väikelaevaehituse kompetentsikeskus

Teostaja: SA Saaremaa Arenduskeskus

Piret Pihel
Anneli Rasu
jt

E-post: piret.pihel@saare.ee, anneli.rasu@saare.ee

Sisukord

Sisukord	2
Sissejuhatus	3
1. Ülevaade Saare maakonna väikelaevaehitussektorist	4
2. Koduturu analüüs	7
2.1 Veesõiduluste esmane registreerimine ja vanus	7
2.2 Kasutatavate materjalide analüüs	11
2.3 Veesõiduluste markide analüüs	14
2.4 Veesõiduluste pikkuste analüüs	18
2.5 Veesõiduluste impordi analüüs	22
Kokkuvõte	24

Sissejuhatus

Käesoleva uuringu eesmärk on hinnata Eesti väikelaevaehituse sektori koduturu trende.

Uuring annab ülevaate aastatel 2006-2010 Eesti liiklusvahendite registris esmaregistreeritud väikelaevade vanusest ja populaarsematest markidest ning 2006-2009 esmaregistreeritud väikelaevade pikkuste jagunemisest ja materjalikasutuse trendidest. Samuti vaadeldakse aastail 2005 ja 2008-2010 imporditud väikelaevade statistikat. Uuringu teostas Saaremaa Arenduskeskus, läbiviimise aeg juuni – august 2011.

Uuringus on kasutatud Eesti väikelaevaehituse ettevõtete majandusaasta aruandeid, Eurostati andmeid vabaajaja sportpaatide ehituse ja remondiga tegelevate ettevõtete kohta, TTÜ Kuressaare Kolledži poolt 2008. aastal läbi viidud väikelaevaehituse koolitusvajaduste uuringu tulemusi, Eesti Väikelaevaehituse Liidu poolt välja töötatud väikelaevaehituse klatri strateegiat ja KPMG Baltics AS poolt väikelaevaehituse kompetentsikeskuse strateegia loomiseks kogutud algandmeid.

Valimi koostamisel on kasutatud Eesti Veeteede Ameti andmeid Eestis tegutsevate väikelaevade ehituse, katsetamise ja remontimisega tegelevate ettevõtete kohta. Täpsustatud valim2 koosneb 44-st väikelaevaehituse litsentsi omavast ettevõttest, mis perioodil 2006-2009 on tegelenud väikelaevade tootmisega.

Uuringu tulemused aitavad selgitada Eesti väikelaevaehituse sektori võimalusi koduturule ja selle kaudu planeerida tootearenduslikku tegevust ja perspektiivset tootmismahu.

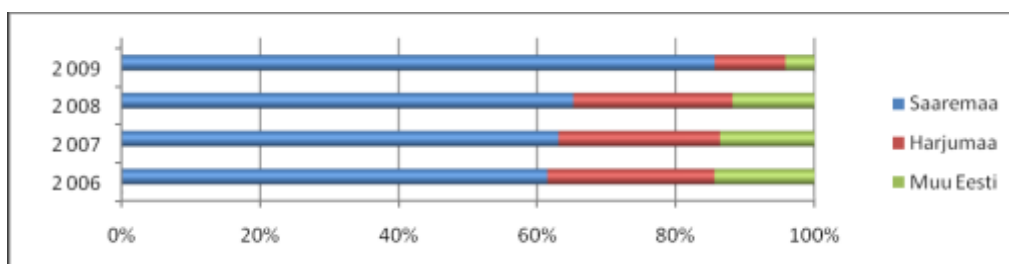
Uuring on läbi viidud väikelaevaehituse kompetentsikeskuse arendamise projekti raames, mida kaasrahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondi vahenditest.

1. Ülevaade Saare maakonna väikelaevaehitussektorist

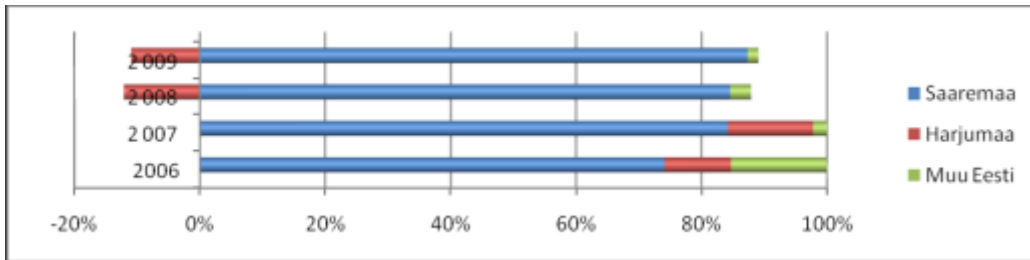
2009. aastal oli väikelaevaehituse ettevõtete müügikäive ligikaudu 380 mln Eesti krooni, sellest üle 80% tuli Saaremaal asumatelt ettevõtetelt ja 95% moodustas ekspordikäive. Olulisemateks eksporditurgudeks on Rootsi ja Soome. 2009. aasta alguses prognoosisid Saaremaa väikelaevaehituse ettevõtted oma äriplaanidele tuginedes **2011. aasta käibemahuks 35 miljonit eurot**. Sektorisse kuulub 12 väikelaevaehitusega tegelevat ettevõtet, mis annavad tööd ligi 250 töötajale.

Saare maakonna väikelaevaehitus on oluliselt efektiivsem kui teised Eesti selle valdkonna ettevõtted, seda nii müügikäibe kui ka ärikasumi seisukohalt. Kui 2007. aastal toodeti Saare maakonnas 45% sektoris hõivatud töötajatega 60% sektori müügikäibest ja üle 80% ärikasumist, siis 2009. aastaks on proportsioonid drastiliselt muutunud. **2009. aasta andmetel töötab Saaremaa väikelaevaehituse ettevõtetes 72% sektoris hõivatud tööjõust, kes toodab 86% sektori käibest**. Võib öelda, et 2008.-2009. aasta majanduslanguse mõjul on kannatanud eeskätt mandri-Eesti väikelaevaehituse ettevõtted.

Täpsema ülevaate annavad alltoodud joonised.

Joonis 1 Müügikäibe regionaalne jaotus 2006-2009

Joonis 2 Ärikasumi regionaalne jaotus 2006-2009

Saaremaa tööstustoodangust moodustab väikelaevaehitus ligi 20% ning väikelaevaehituse ettevõtete prognoosile tuginedes võib see lähiaastatel veelgi kasvada.

Sektoris toodetav **lisandväärtus** töötaja kohta on ettevõtete löikes väga varieeruv, ulatudes 2009. aastal kuni 52 000 euroni (Baltic Workboats). Kogu sektoris tervikuna toodeti 2009. aastal töötaja kohta lisandväärtust 24 000 eurot, seejuures on oluliselt kõrgema lisandväärtusega jahtide, kaatrite ja töölaevade tootmisega tegelevad ettevõtted. Paatide ehituse ja hooldustöödega tegelevad valdavalt mikro- ja pereettevõtted, mille lisandväärtus on marginaalne.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et väikelaevaehituse näol on tegemist Saaremaale sobiva tootmisvaldkonnaga, mis omab kõrget kasvupotentsiaali ja kus edasist arengut toetab nii rahvusvaheline koostöö kui ka planeeritav kompetentsikeskus.

Ärikeskkonna arengut soodustavad veel mitmed asjaolud, sh väikesadamate, mereturismi ja Eesti merekultuuri areng, eeskätt eestlaste meresõiduuskuste arendamine ja purjespordi populariseerimine.

Väikelaevaehituse olulisemad arengueeldused Saare maakonnas

- On loodud Eesti Väikelaevaehituse Liit, mille tuumik on Saare maakonnas. Ühistegevus valdavalt materjalide hankimisel ja messiturunduses, tehakse koostööd haridusasutustega tööjõu arendamisel.
- Arendamisel on Väikelaevaehituse Kompetentsikeskus, mis toetab tulevikus nii Saare maakonna, Eesti aga ka võimalusel kaugemate piirkondade väikelaevaehituse arendustegevust (valmib 2014).

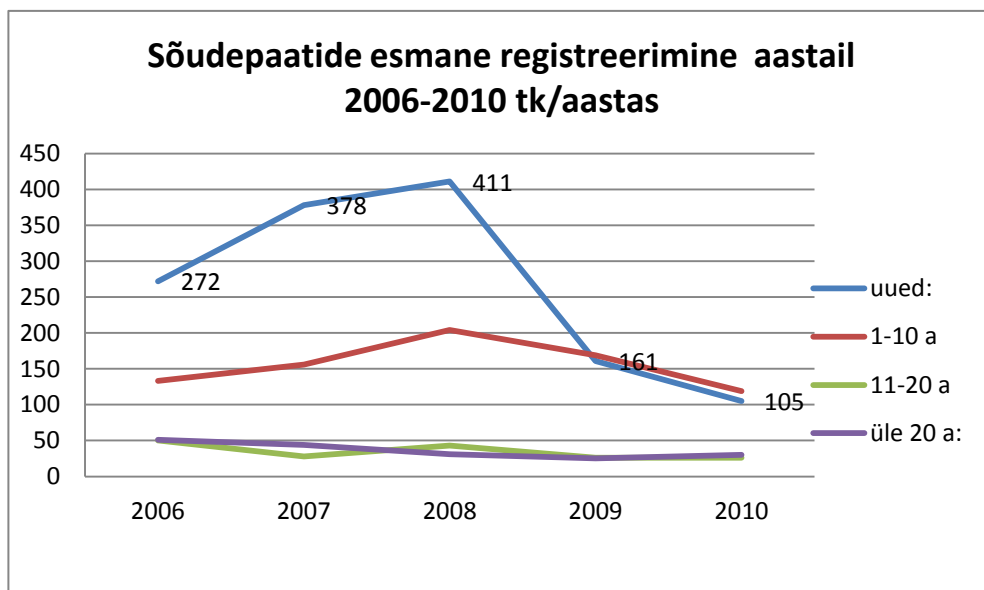
- 2010. aastal avati TTÜ Kuressaare Kolledžis väikelaevaehituse rakenduskõrgharidusõppe tasemel õppekava (ühisõppekava Eesti Mereakadeemiaga), Kuressaare Ametikoolis õpetatakse paadiehituse õppekava alusel.
- Saaremaal toodetakse 85% kogu Eesti väikelaevaehituse käibest ja sektor tervikuna on kasumis.
- On kujunenud välja sidusettevõtted, kellega tehakse koostööd.
- Väikelaevaehitussektor kasutab aktiivselt EAS ettevõtlustoetusi, suurimad toetuste saajad on olnud AS Luksusjaht ja Baltic Workboats AS, kes mõlemad on saanud toetusi ligi miljon eurot aastatel 2005-2010.

2. Koduturu analüüs

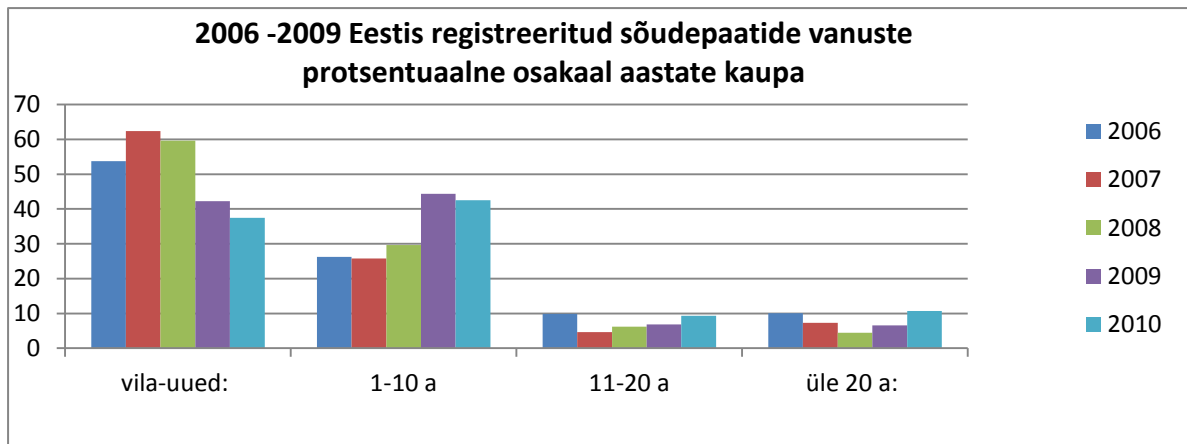
2.1 Veesõidualuste esmane registreerimine ja vanus

Tabel 1 Sõudepaatide esmase registreerimise vanuseline jaotus aastail 2006 - 2010

	2006	2007	2008	2009	2010	KOKKU
uued:	272	378	411	161	105	1327
1-10 a	133	156	204	169	119	781
11-20 a	50	28	43	26	26	173
üle 20 a:	51	44	31	25	30	181
KOKKU	506	606	689	381	280	

Joonis 3 Sõudepaatide esmane registreerimine aastail 2006-2010 tüüki/aastas.

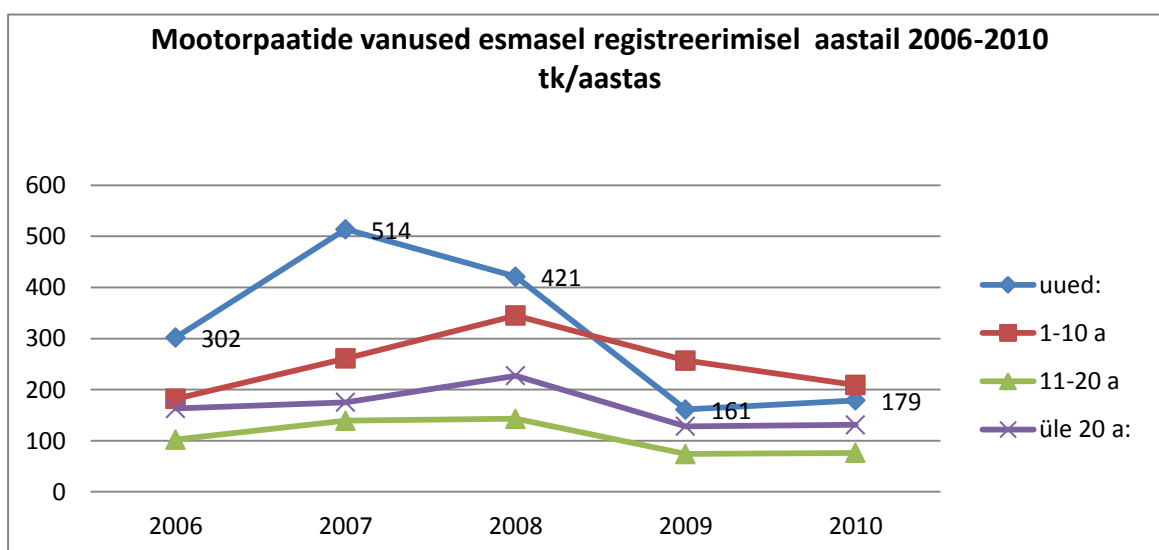

Joonis 4 Sõudepaatide vanuste protsentuaalne osakaal

Pigem tõusvas trendis on 1-10 aastaste sõudepaatide müük, samavõrra nagu uute paatide müük on langustrendis.

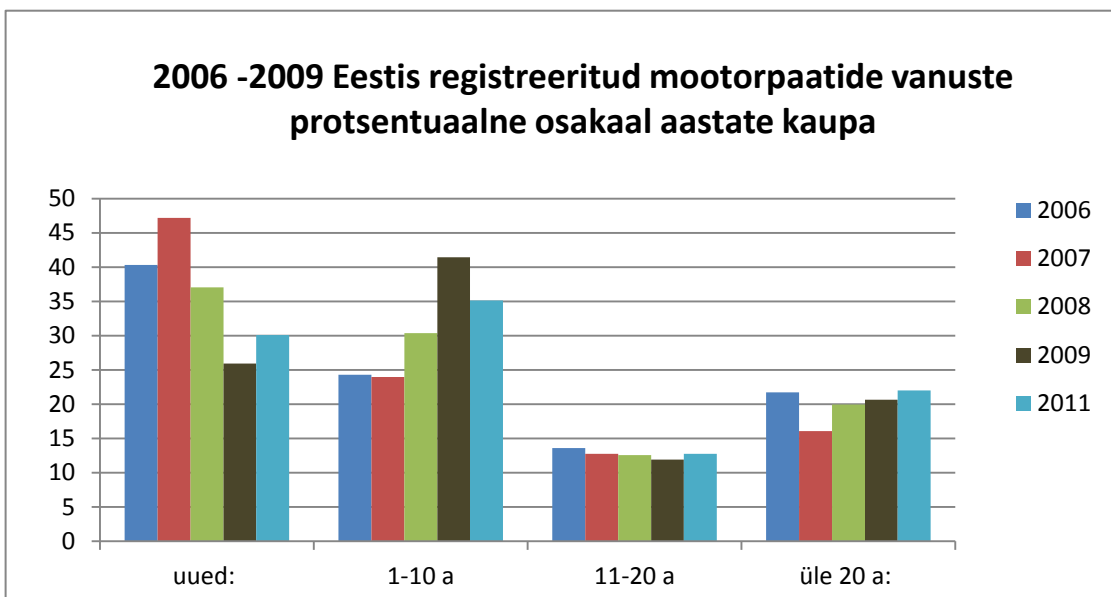
Tabel 2 Mootorpaatide esmase registreerimise vanuseline jaotus aastail 2006 - 2010

	2006	2007	2008	2009	2010	KOKKU
uued:	302	514	421	161	179	1577
1-10 a	182	261	345	257	209	1254
11-20 a	102	139	143	74	76	534
üle 20 a:	163	175	227	128	131	824
KOKKU	749	1089	1136	620	595	

Joonis 5 Mootorpaatide vanus esmaregistreerimisel

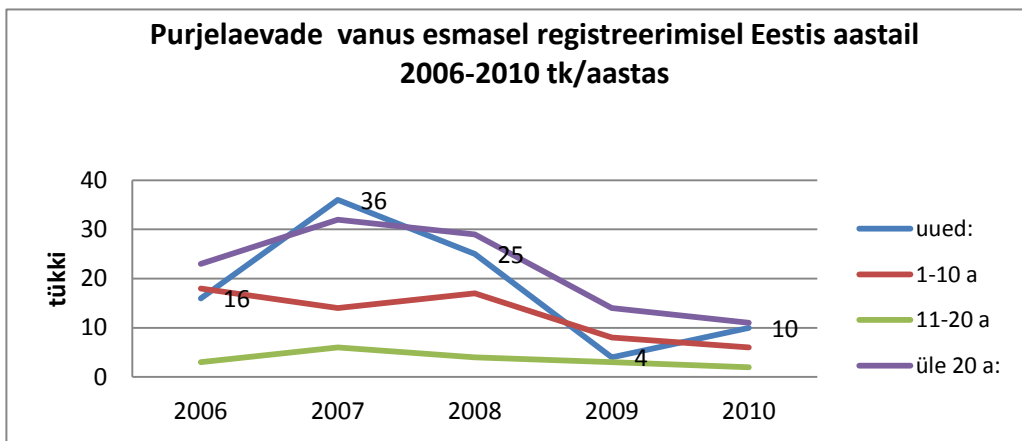

Joonis 6 Registreeritud mootorpaatide vanuste osakaalud

Uute paatide müük on majanduslike situatsioonide suhtes tundlik - tõus 2007 majandusbuumi ajal ja langus 2009 majanduslanguse ajal. Pigem tõusvas trendis on 1-10 aastaste paatide müük, samavõrra nagu uute paatide müük on langustrendis.

Tabel 3 Purjelaevade vanus esmasel registreerimisel aastail 2006 - 2010

		2006	2007	2008	2009	2010	KOKKU
vila	uued:	16	36	25	4	10	91
uus	1-10 a	18	14	17	8	6	63
vana	11-20 a	3	6	4	3	2	18
päris vana	üle 20 a:	23	32	29	14	11	109
	KOKKU	60	88	75	29	29	

Joonis 7 Esmaregistreeritud purjelaevade vanus

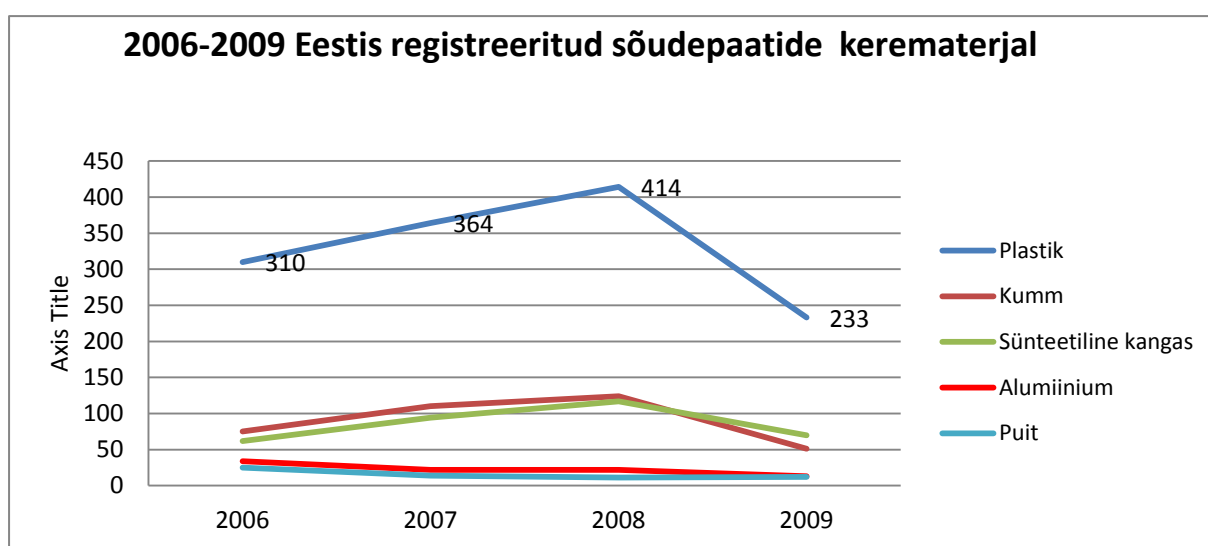
Koduturu olulisemad trendid on järgmised:

- kõikide aluste registreerimine on vähenenud;
- eriti on vähenenud vila-uute mootor- ja sõudepaatide registreerimine;
- purjelaevade osas domineerivad 11-20 aastat vanad alused, nende registreerimine on oluliselt vähenenud.

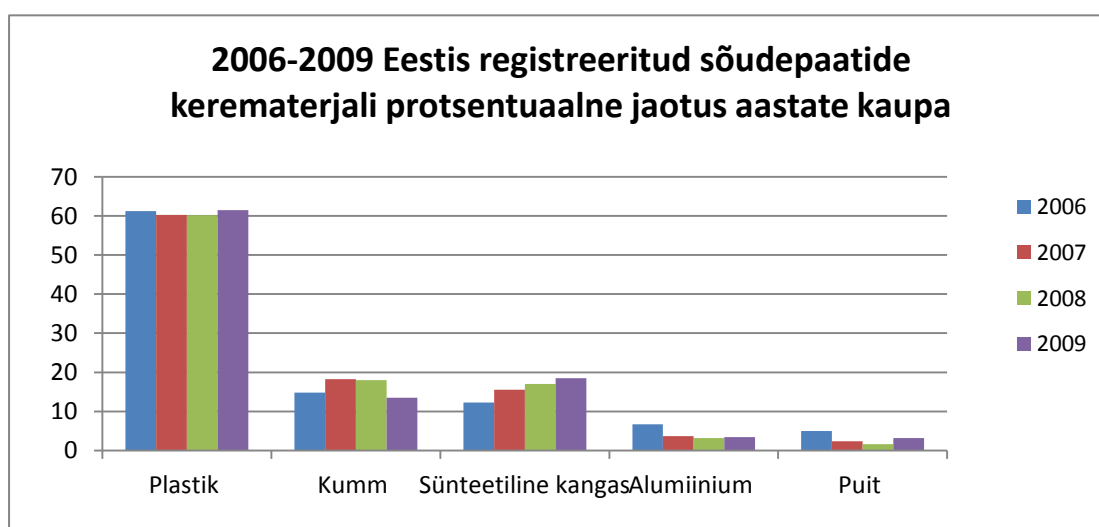
2.2 Kasutatavate materjalide analüüs

Tabel 4 Sõudepaatide materjal tk

	2006	2007	2008	2009
Plastik	310	364	414	233
Kumm	75	110	124	51
Sünteetiline kangas	62	94	117	70
Alumiinium	34	22	22	13
Puit	25	14	11	12

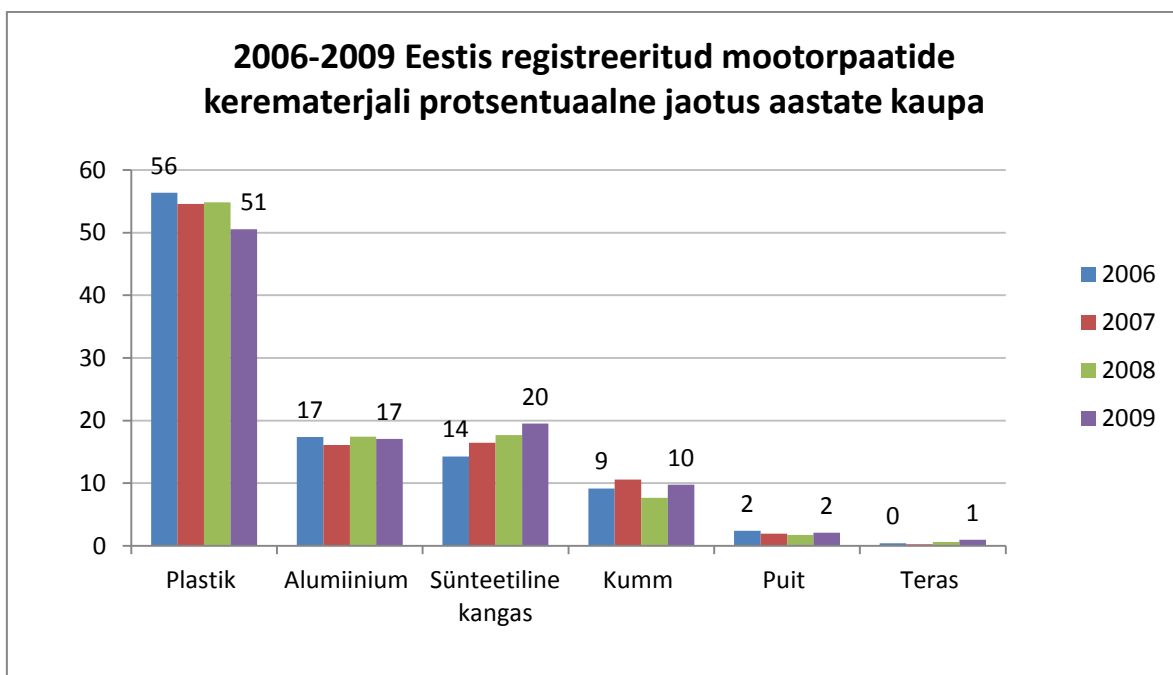
Joonis 8 Registreeritud sõudepaatide kerematerjal

Joonis 9 Registreeritud sõudepaatide kerematerjali protsentuaalne jaotus

Tabel 5 Mootorpaatide materjal tk

	2006	2007	2008	2009	KOKKU
Plastik	419	593	623	311	1946
Alumiinium	129	175	198	105	607
Sünteetiline kangas	106	179	201	120	606
Kumm	68	115	87	60	330
Puit	18	21	20	13	72
Teras	3	3	7	6	19

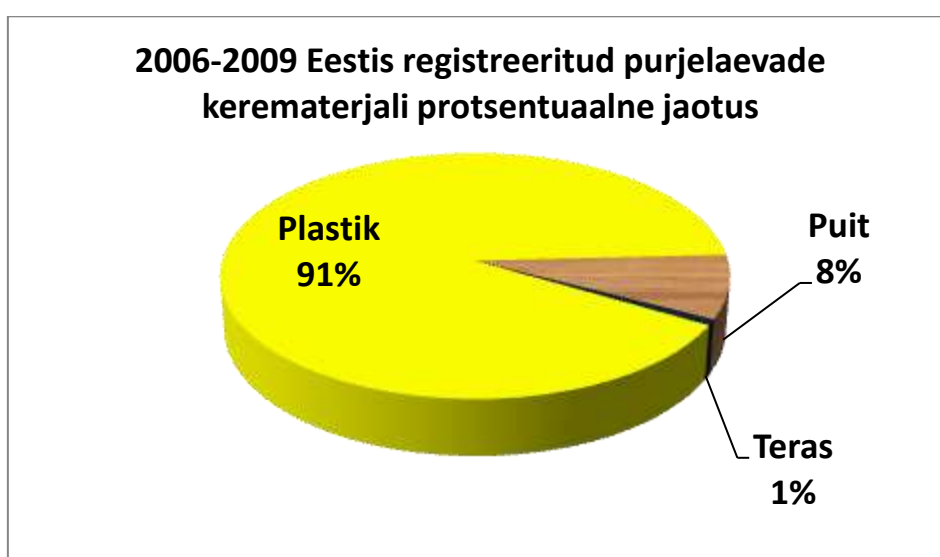

Joonis 10 Registreeritud mootorpaatide kerematerjali protsentuaalne jaotus aastate kaupa

Tõusev trend on kerematerjalidest sünteetilisel kangal, kergelt langev trend plastikul.

Tabel 6 Purjepaatide materjal tk

	2006	2007	2008	2009	Kokku
Plastik	55	79	68	27	229
Puit	5	8	6	2	21
Teras	0	1	1	0	2

Joonis 11 Registreeritud purjelaevade kerematerjali protsentuaalne jaotus

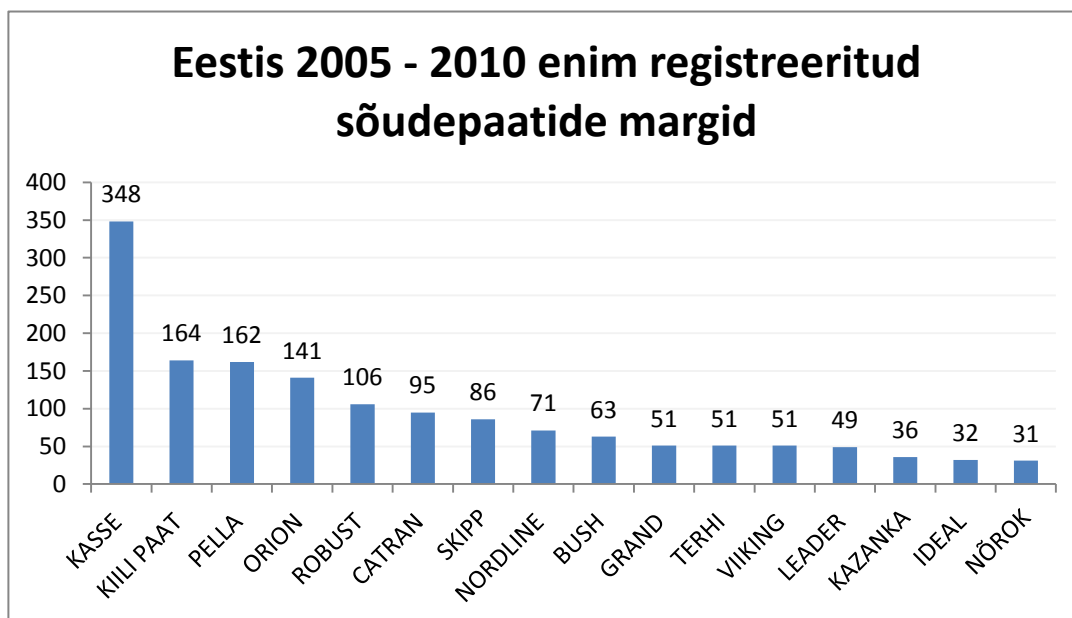
Trende ei ole, proportsioon läbi aastate enam-vähem ühtlane.

Kokkuvõttes saab väita, et materjalidest domineerib plastik. Väikest kasvutrendi näitab sünteetilise kanga kasutamine sõude- ja mootorpaatide osas.

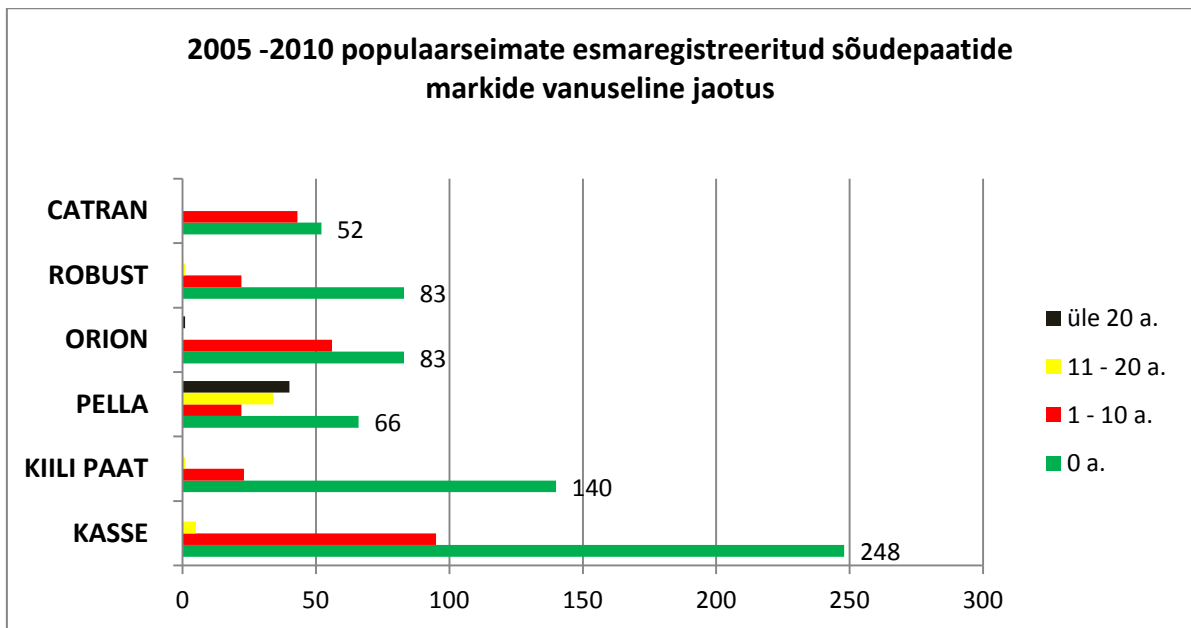
2.3 Veesõidualuste markide analüüs

Tabel 7 2005 -2010 populaarseimate esmregistreeritud sõudepaatide markide vanuseline jaotus

	0 a.	1 - 10 a.	11 - 20 a.	üle 20 a.
KASSE	248	95	5	0
KIILI PAAT	140	23	1	0
PELLA	66	22	34	40
ORION	83	56	0	1
ROBUST	83	22	1	0
CATRAN	52	43	0	0

Joonis 12 Enim registreeritud sõudepaatide margid

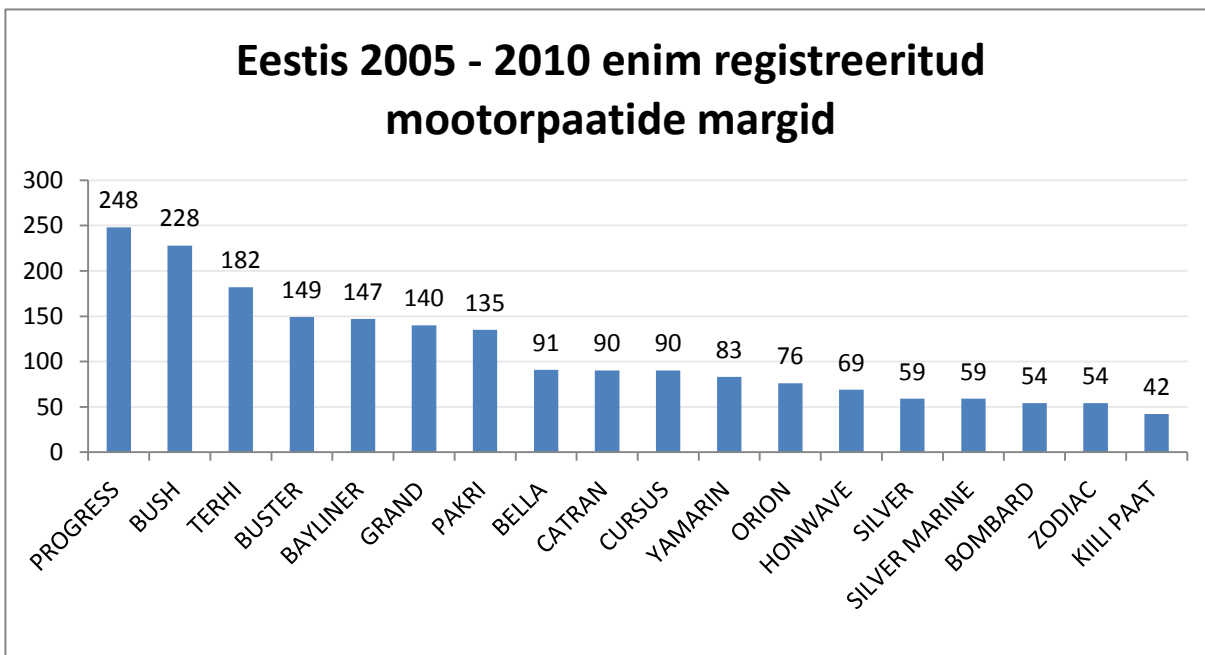

Joonis 13 Populaarseimate esmregistreeritud sõudepaatide vanuseline jaotus

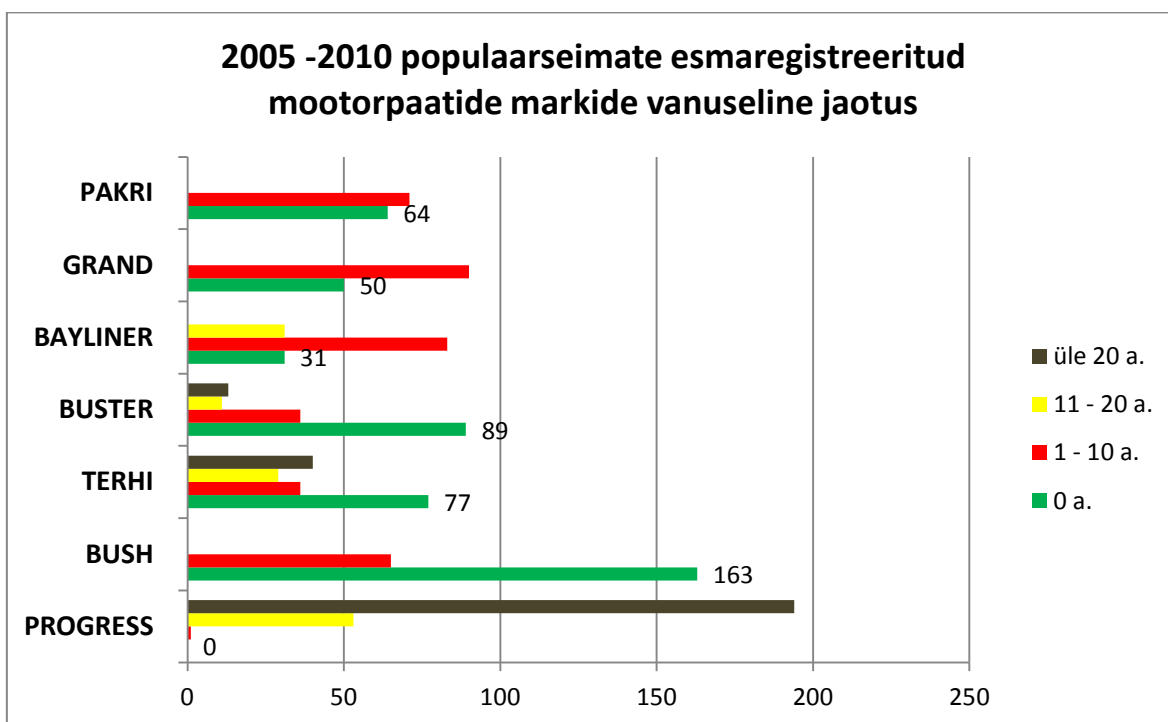
Sõudepaatide markidest eelistatakse uusi Kasse ja Kiili paate, mootorpaatidest eelistatakse vanu Progresse ja uusi Bushe, jahtlaevadest eelistatakse Bavariat.

Tabel 8 2005 -2010 populaarseimate esmregistreeritud mootorpaatide markide vanuseline jaotus

	0 a.	1 - 10 a.	11 - 20 a.	üle 20 a.
PROGRESS	0	1	53	194
BUSH	163	65	0	0
TERHI	77	36	29	40
BUSTER	89	36	11	13
BAYLINER	31	83	31	0
GRAND	50	90	0	0
PAKRI	64	71	0	0

Joonis 14 Enim registreeritud mootorpaatide margid

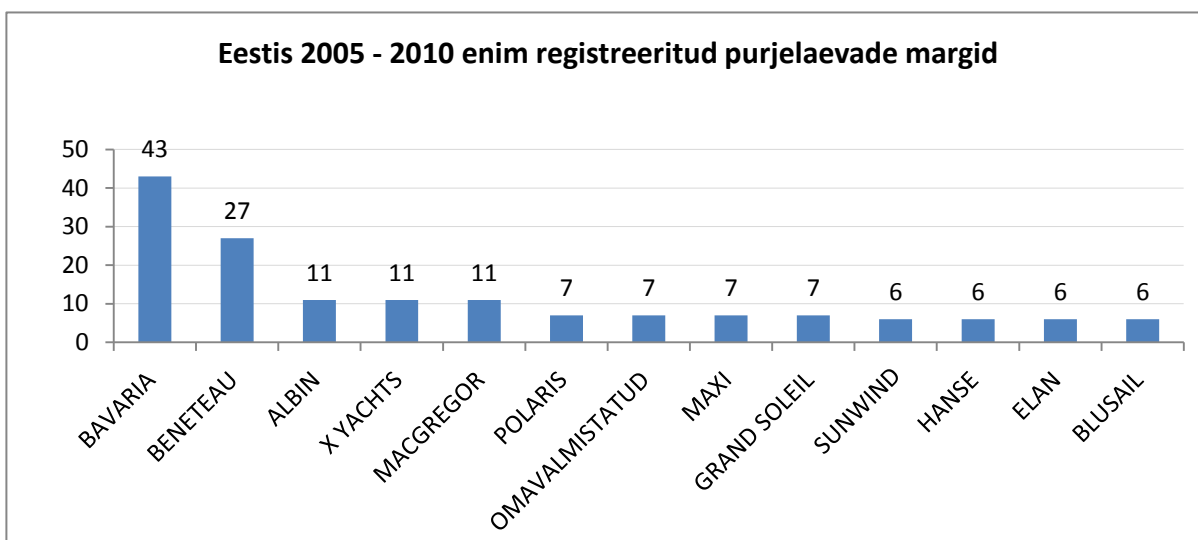

Joonis 15 Populaarseimate esmaregistreeritud mootorpaatide markide vanuseline jaotus

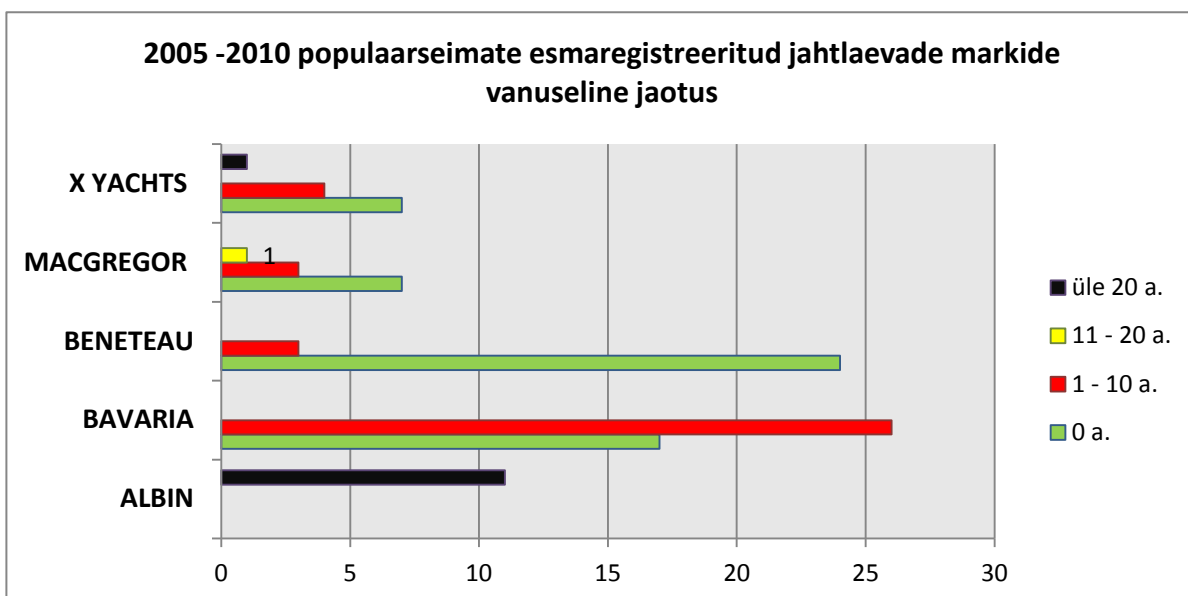

Tabel 9 2005 -2010 populaarseimate esmregistreeritud mootorpaatide markide vanuseline jaotus

	0 a.	1 - 10 a.	11 - 20 a.	üle 20 a.
ALBIN	0	0	0	11
BAVARIA	17	26	0	0
BENETEAU	24	3	0	0
MACGREGOR	7	3	1	0
X YACHTS	7	4	0	1

Joonis 16 Enim registreeritud purjelaevade margid

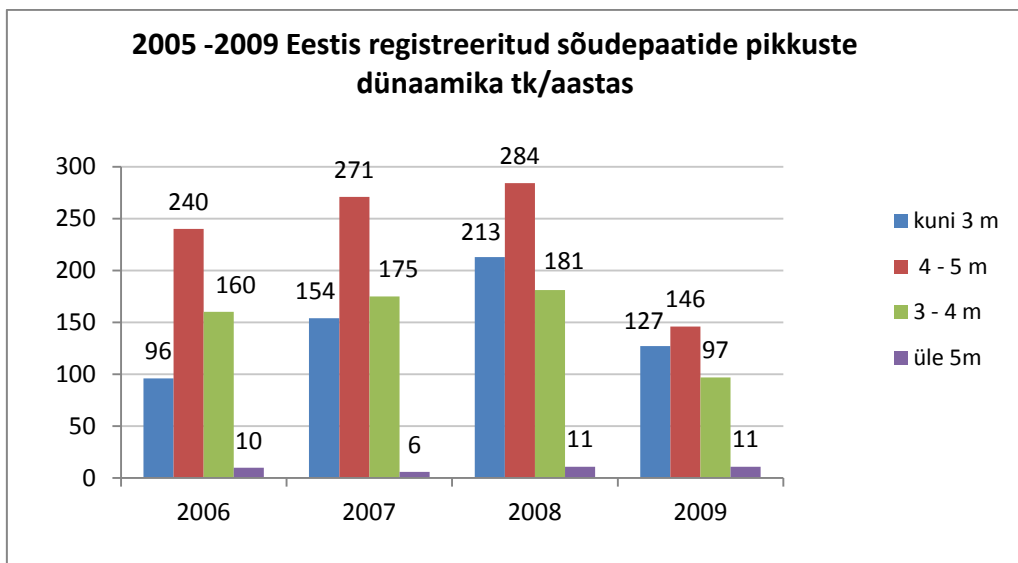

Joonis 17 Populaarseimate esmregistreeritud jahtlaevade vanuseline jaotus

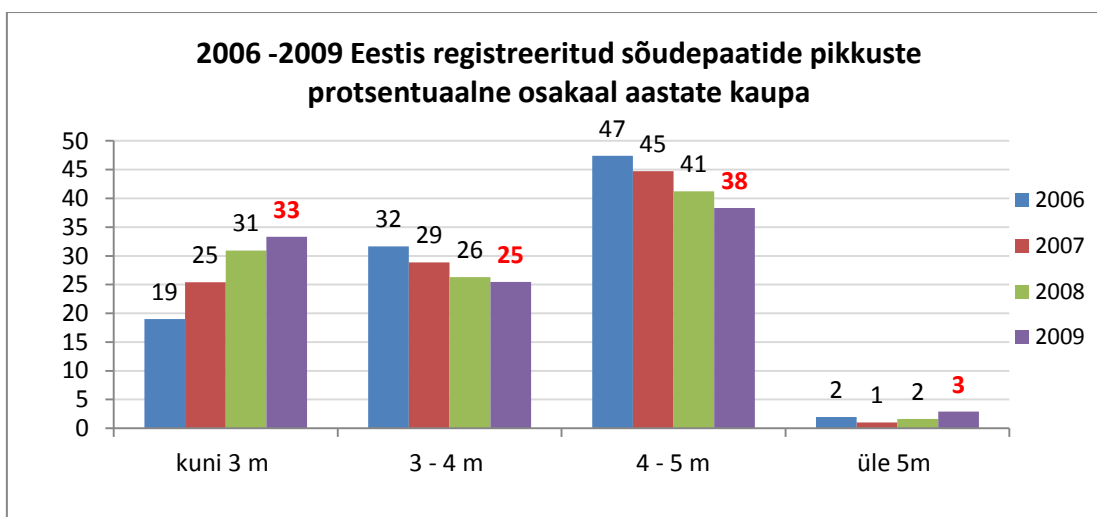
2.4 Veesõiduluste pikkuste analüüs

Tabel 10 2006 -2009 Eestis registreeritud sõudepaatide pikkused aastate kaupa

	2006	2007	2008	2009
kuni 3 m	96	154	213	127
4 - 5 m	240	271	284	146
3 - 4 m	160	175	181	97
üle 5m	10	6	11	11

Joonis 18 Registreeritud sõudepaatide pikkuste dünaamika

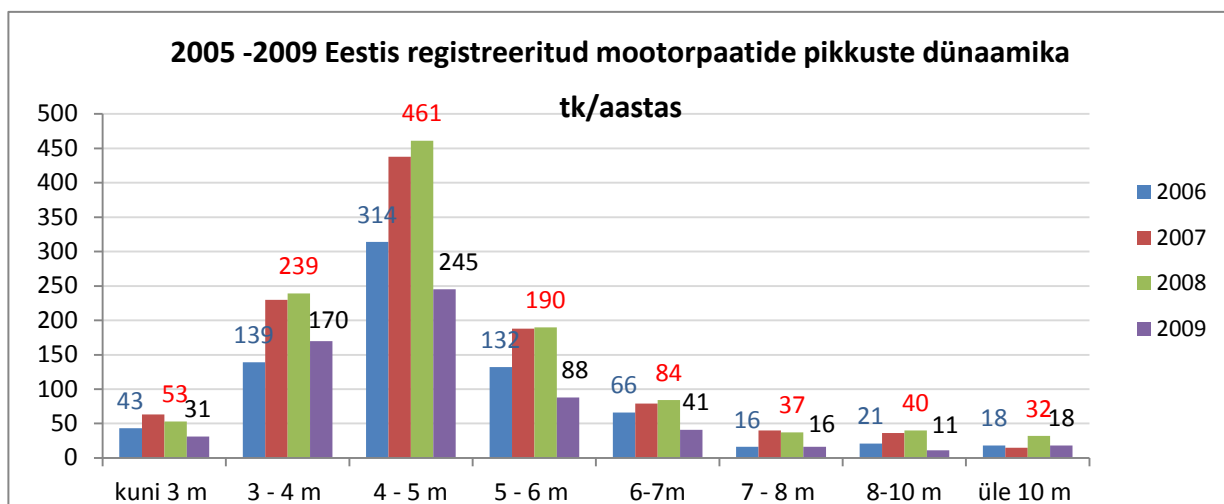

Joonis 19 Registreeritud sõudepaatide pikkuste protsentuaalne osakaal

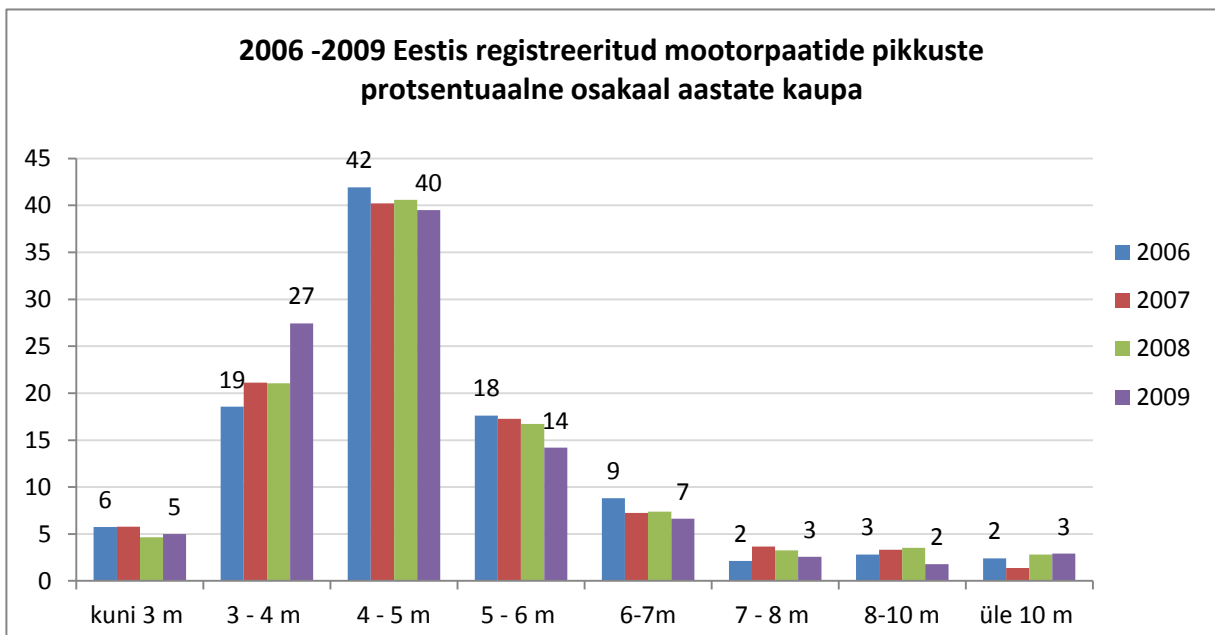
Kasvutrend kuni 3 m paatidel, langustrend 3 -5 m paatidel.

Tabel 11 Registreeritud mootorpaatide pikkused tk/ aastas

	2006	2007	2008	2009
kuni 3 m	43	63	53	31
3 - 4 m	139	230	239	170
4 - 5 m	314	438	461	245
5 - 6 m	132	188	190	88
6-7m	66	79	84	41
7 - 8 m	16	40	37	16
8-10 m	21	36	40	11
üle 10 m	18	15	32	18

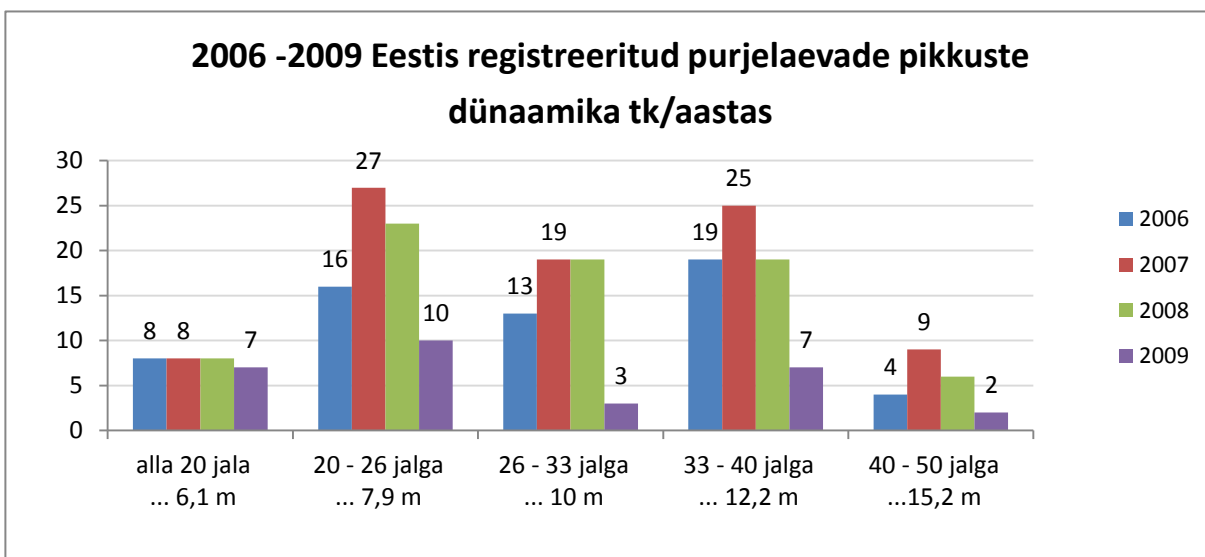
Joonis 20 Registreeritud mootorpaatide pikkuste dünaamika

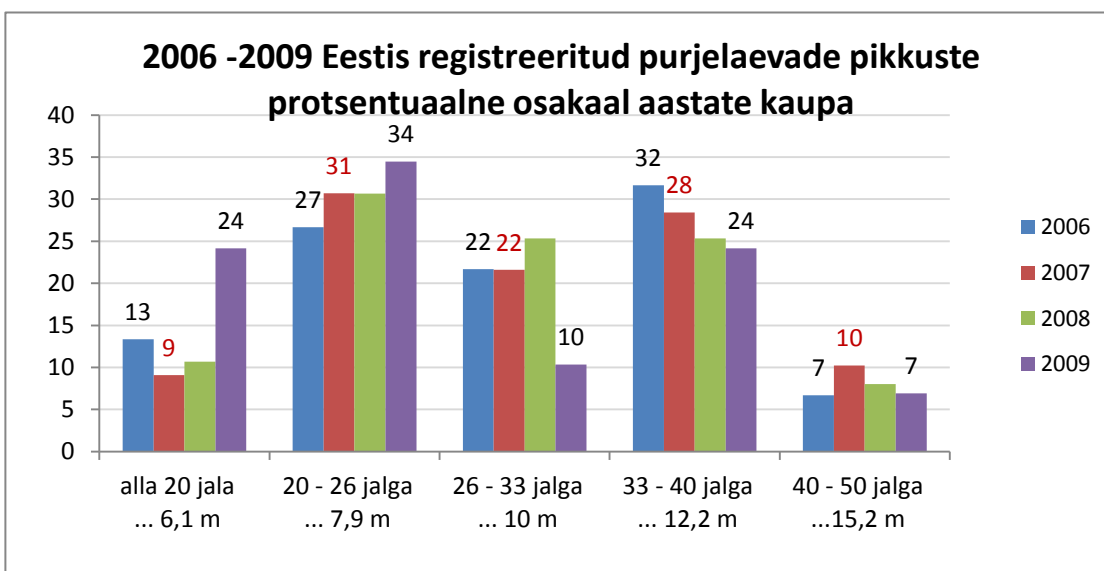
Joonis 21 Registreeritud mootorpaatide pikkuste osakaalud

Tabel 12 Registreeritud purjelaevade pikkused tk/aastas

	2006	2007	2008	2009
alla 20 jalga ... 6,1 m	8	8	8	7
20 - 26 jalga ... 7,9 m	16	27	23	10
26 - 33 jalga ... 10 m	13	19	19	3
33 - 40 jalga ... 12,2 m	19	25	19	7
40 - 50 jalga ...15,2 m	4	9	6	2

Joonis 22 Registreeritud purjelaevade pikkuste dünaamika

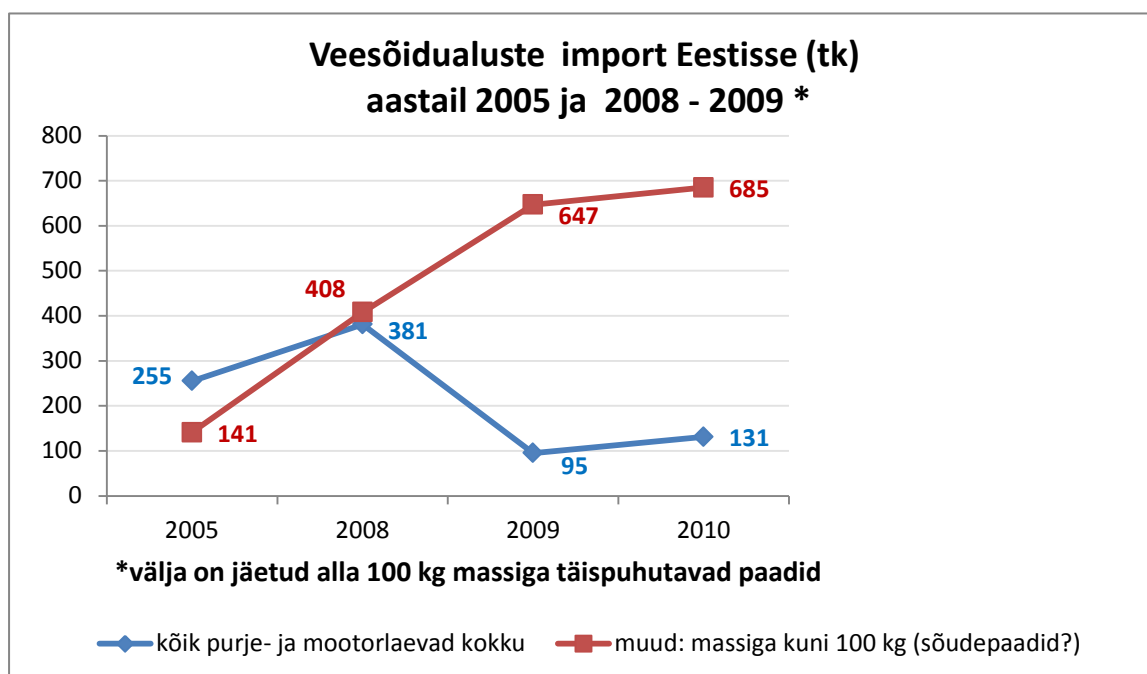
Joonis 23 Registreeritud purjelaevade pikkuste osakaalud

Pikkuses 20 - 26 jalga purjelaevade osas on kasvav trend, 33 - 40 jalga langev trend, 2009. aastal (so majandussurutise ajal) alla 20 jalaste purjelaevade osakaalu hüppeline tõus, 26 -33 jalga pikkade purjelaevade registreerimise järsk langus.

2.5 Veesõidualuste impordi analüüs

Tabel 13 Veesõidualuste import Eestisse tk/aastas

	2005	2008	2009	2010
jahtlaevad ja purjelaevad, abimootoriga ja ilma, merelaevad	19	22	12	7
mootorpaadid, va p�aramootoriga paadid: merepaadid	37	28	5	5
mootorpaadid, va p�aramootoriga paadid: pikkusega �le 7,5 m	11	18	6	3
purjepaadid pikkusega kuni 7,5 m	12	11	1	3
muud: pikkusega �le 7,5 m	4	10	3	3
jahtlaevad ja purjelaevad, abimootoriga ja ilma, pikkusega �le 7,5 m	18	4	5	0
mootorpaadid, va p�aramootoriga paadid: pikkusega kuni 7,5 m	69	105	30	59
muud: pikkusega kuni 7,5 m	85	183	33	51
k�oik purje- ja mootorlaevad kokku	255	381	95	131
muud: massiga kuni 100 kg (s�oudepaadid?)	141	408	647	685

Joonis 24 Veeseõidualuste import Eestisse tk/aastas

Tabel 14 Veesõidualuste import Eestisse eurot/aastas

	2005	2008	2009	2010
jahtlaevad ja purjelaevad, abimootoriga ja ilma, merelaevad	1 515 936	1 948 577	1 098 051	239 479
mootorpaadid, va p�aramootoriga paadid: merepaadid	836 897	612 154	453 849	771 788
mootorpaadid, va p�aramootoriga paadid: pikkusega kuni 7,5 m	927 228	917 882	126 890	169 868
muud: pikkusega kuni 7,5 m	427 073	858 482	151 005	242 218
t�aispuh paadid �ule 100 kg massiga	257 535	205 216	62 690	75 507
muud: massiga kuni 100 kg	34 004	131 963	68 197	143 204
purjepaadid pikkusega kuni 7,5 m	108 082	59 872	44 232	4 912
jahtlaevad ja purjelaevad, abimootoriga ja ilma, pikkusega �ule 7,5 m	1 065 010	151 665	201 599	0
mootorpaadid, va p�aramootoriga paadid: pikkusega �ule 7,5 m	554 925	1 234 813	410 224	313 786
muud: pikkusega �ule 7,5 m	1 284 430	1 330 582	28 794	49 477
KOKKU:	7 011 118	7 451 206	2 645 531	2 010 238
t�aispuhutavad paadid massiga kuni 100 kg	180 443	495 773	227 099	206 018

Tänane Eesti koduturg kasutab imporditud aluseid. Majandussurutis on toonud kaasa impordi mahu langemise, väikest kasvu näitavad endiselt massiga kuni 100 kg alused, mida imporditi 2010. aastal 685, so ligi 5 korda enam kui aastal 2005.

Kokkuvõte

Eesti, sh Saaremaa väikelaevaehitus omab potentsiaali rahuldada lähitulevikus koduturu tarbimisvajadused. Tootearendusliku töö tegemisel ja tootmismahdade planeerimisel peaks arvestama järgmiste asjaoludega:

- kõikide aluste registreerimine on viimastel aastatel vähenenud;
- eriti on vähenenud vila-uute mootor- ja sõudepaatide registreerimine;
- purjelaevade osas on koduturg hinnatundlik- domineerivad 11-20 aastat vanad alused ja ka nende registreerimine on oluliselt vähenenud;
- eelistatakse pigem lühemaid aluseid;
- materjalidest domineerib plastik;
- väikest kasvutrendi näitab sünteetilise kanga kasutamine sõude- ja mootorpaatide osas;
- sõudepaatide markidest eelistatakse uusi Kasse ja Kiili paate, mille sarnaseid tooteid saaks eeldatavasti ka koduturul pakkuda;
- mootorpaatidest eelistatakse vanu Progresse ja uusi Bushe, jahtlaevadest eelistatakse Bavariat.

Kaugemas perspektiivis on kindlasti koduturg meie väikelaevaehitajatele suurema atraktiivsusega. Selleks, et olla edukas uue majandustõusu perioodil peaks tegema ettevalmistusi juba täna.